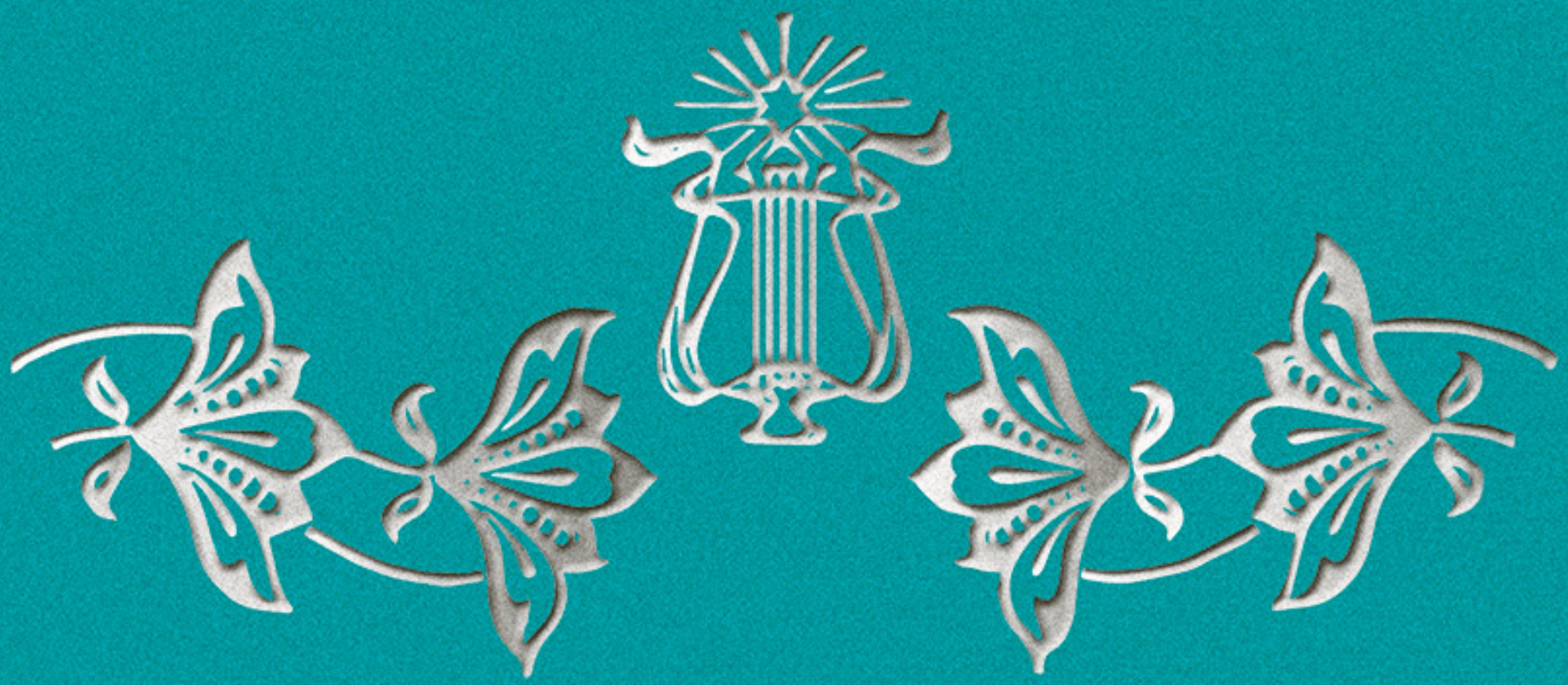

SIMON GREGORČIČ

POEZIJE

A. Gregorčič

SIMON GREGORČIČ

POEZIJE

IZDALA IN ZALOŽILA

DRUŽBA SV. MOHORJA V CELOVCU

1908

Z dovoljenjem prečastitega krškega knezoškofijstva.

Predgovor.

dor izmed Mohorjanov ta predgovor prezre, ali uzre in ne prebere, naj ne misli, da je Bog ve kaj zamudil, ali si prikrajšal užitek te knjige. Moj namen ni, na tem mestu Gregorčičeve poezije razlagati, to se pravi, razpravljati o njih zmislu, vsebini, obliki, lepoti, nastanku, pomenu, sežaju i. t. d. To bodi prepuščeno literarnim kritičarjem in zgodovinarjem, ki naj o svojem času in na primernem mestu osvetle pesnikovo podobo od vseh strani. Treba se mi le zdi, da že naprej razpršim ugovore in pomisleke, ki jih utegne vzbuditi pričujoča zbirka vsaj v nekaterih bralcih.

Družba sv. Mohorja hoče z Gregorčičevimi poezijami podati Slovencem, ki jih ima v svojem naročju več nego katerokoli slovensko društvo, poseben dar. Pravim, dar. Zakaj knjiga v svoji lepi, dragi opremi daleč presega veljavo navadne letne udnine. Šteje si pa to v sladko dolžnost nasproti svojim dolgoletnim, zvestim udom in nasproti velikemu narodnemu pesniku Gregorčiču, njemu, ki je narod objemal v svoji duši z vso ljubeznijo, njemu, ki je za narod delal

Naša zvezda.

Zvezda mila je migljála
In naš rod vodíla je;
Lepše nam ta zvezda zala,
Nego vse, svetíla je.

Toda, oh, za gôro vtone,
Skrije se za temni gaj;
Svitle prašam milijone:
Vrne-li se še kedaj?

A molčé zvezdíce jasne,
Odgovôra ne vedó,
Dol z nebá višave krasne
Némo na prašalca zró.

Pridi, zvezda naša, pridi,
Jasne v nas uprì očí,
Naj moj dom te zopet vidi,
Zlata zvezda srečnih dní!

Mojo srčno krí škropíte.

Mojo srčno krí škropíte
Po planinskih solnčnih tléh.
Kakor séme jo vrzíte
Po doléh in po bregéh.

Pômlad iz krví rodíla
Cvétke tisočére bo,
Ter prijazno mi gojíla
Svôje néžne hčére bo.

Déve zôrne, dečki zali
Brali bodo róže té,
V kite bódo jih spravljáli,
Dévali jih na srcé.

In srcé jim bo ogrelo,
Cvetje vzraslo iz krví,
Da za rod in dom plamtelo
Bode jim do konca dní.

Darítev.

Darítev bodi ti življenje celo:
Oltar najlepši je — srcá oltár,
Ljubezen sveta v njem — nebešk je žar,
Gospodu žrtva — vsako dobro delo.
O, da srcé gojílo bi vsekdar
Ta sveti žar, naj živo bi gorélo,
Enako kresu vedno ti plamtelo,
Bogú in domu žgalo vréden dar!
Odlóčno odpovéj se svôji sréči,
Goreče išči drugim jo doséči,
Živéti vrli móž ne smé za sé.
Iz bratov sreče njemu sreča klíje,
Veselje ljudsko njemu v ôku sije,
In tuja sólza mu mečí srcé!

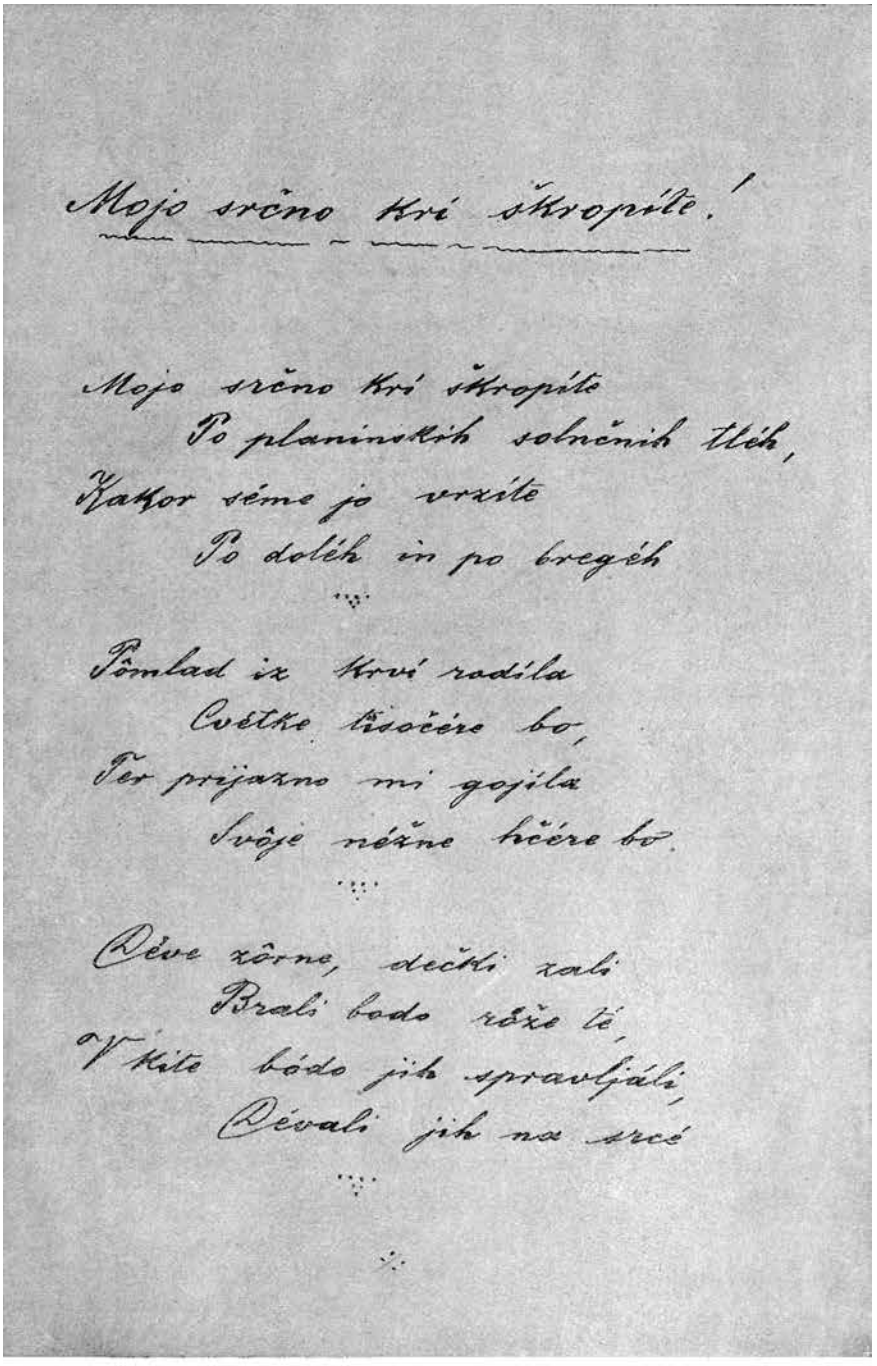

V pepelnični noči.

Polnôčni zvón z visôkih lín
Krepkó zaklenkal je!
Potíhnil glas je vijolín,
Strunár odbrenkal je!

Plesíšča in gledíšča se
Povsód zapírajo,
V odprta pa svetíšča se
Zemljani zbírajo.

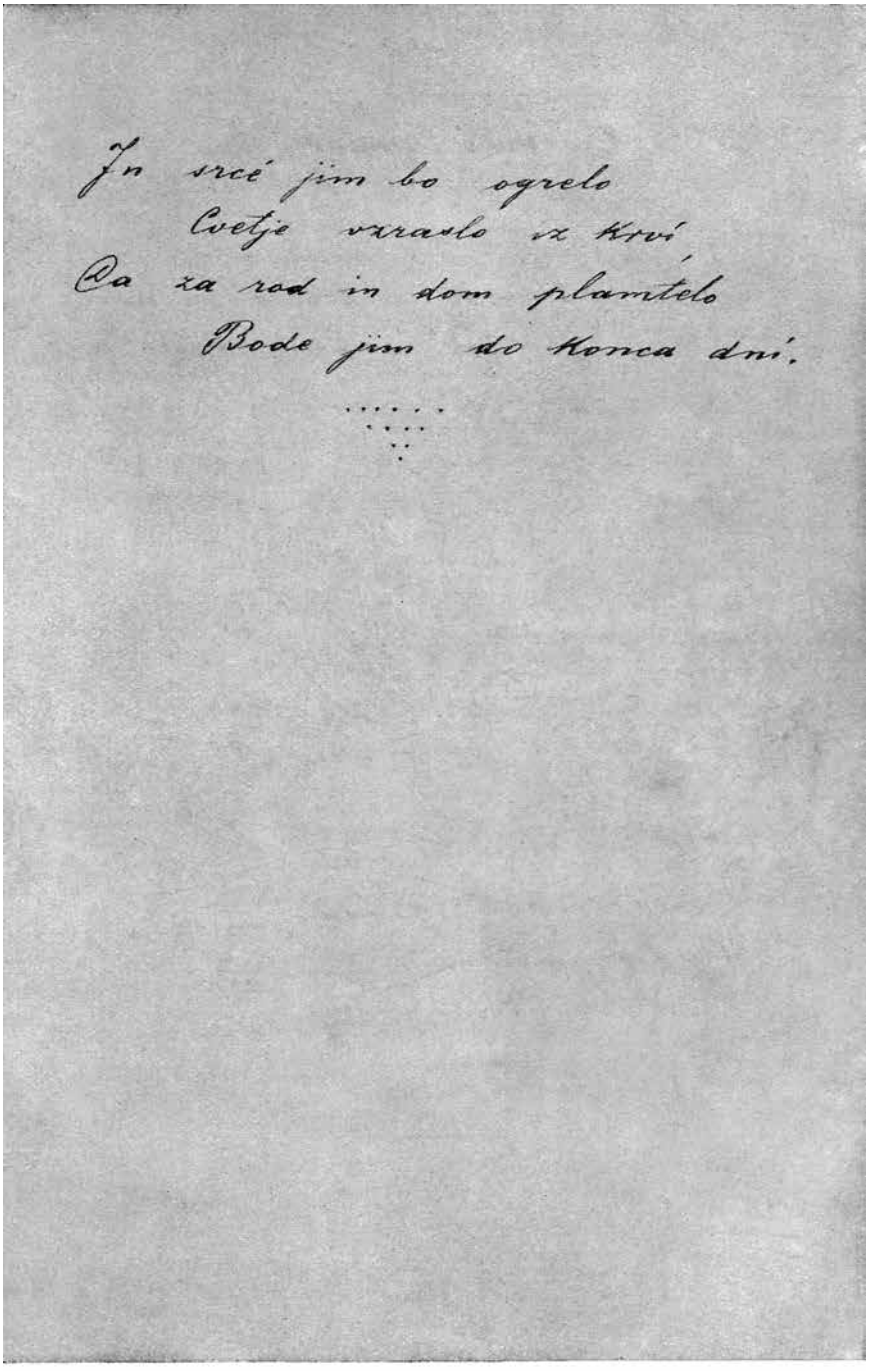
Glej, bôžji hràm tam sréd poljàn
Dviguje se v nebó,
Oj bôžji hràm takó prostrán
In pa krasán takó!

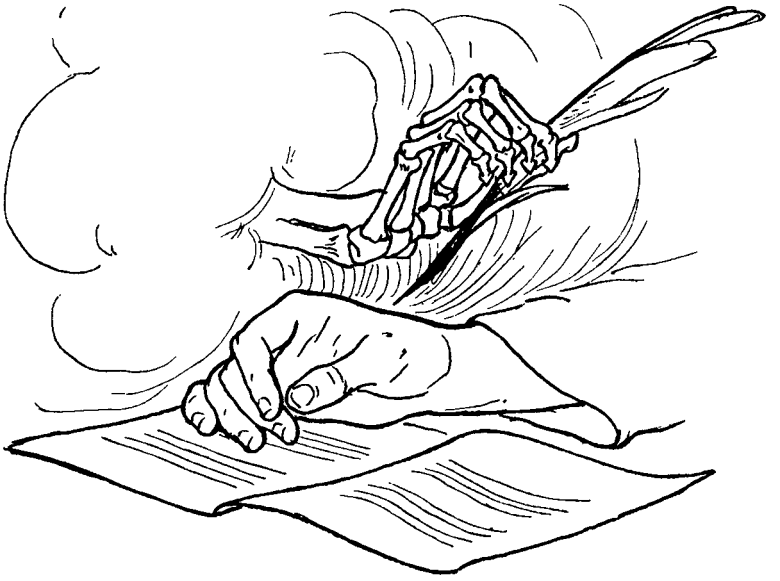

Mojo srčno kri škropíte!

Mojo srčno kri škropíte
Po planinskih solnčnih tléh,
Kakor séme jo vrzíte
Po doléh in po bregéh

Pomlad iz krví radíla
Cvétke tisočére bo,
Ter prijazno mi gojíla
Svôje nežne hčére bo.

Déve xôrne, dečki zali
Brali bodo rôže té,
V kite bódo jih spravljáli,
Dévali jih na srcé

Ja srcé jim bo ogrelo
Cvetje vzraslo iz krví
Da za rod in dom plamtelo
Bode jim do konca dní.

KAZALO.

(Pesmi z zvezdico * so ilustrovane.)

Stran

Predgovor 5
Pesnikovo življenje 9

Stran

*Uvod 13
*Naša zvezda 15
Mojo srčno krí škropíte . . . 16
Darítev 16
*V pepelnični noči 17
Sam 19
*Na sveti večer 20
Pogled v nedolžno okó . . . 21
Z vencem tem ovenčam slavo! 22
Pri mrtvaškem odru 22
*Mavrica 23
Na polji 24
Kupa življenja 24
*Dekletova molítev 25
Dneva nam pripelji žar! . . . 26
*Pri zibelki 27
Eno dévo le bom ljubil . . . 28
Ti osréčiti jo hoti! 28
Slovó 29
*Zimski dan 30
Siroti 31
»Prijátelj« in senca 31
*Kesanje 32
Lastovkam 33
*Prstan 34
Spominčice 35
Vinski duhovi 35
*Siromak 36
Srcé človeško sveta stvar! . . 37
Na bregu 37

Stran

Svetá odkletev 38
*Odlikovanje 39
Svarílo 40
*Jeftejeva prisega 41
Pri pogrebu 43
Soči 44
*V mraku 45
Ujetega ptiča tožba 46
*Na semnji 47
Zaostali ptič 48
*Njega ní! 49
Domovíni 50
Na potujčeni zemlji 50
Ne zveni mi! 51
*Sreča. I., II. 52
Vojakove nevéste poróka . . 53
*Izgubljeni cvet 54
Le plakaj! 54
Črni trn 55
Človéka nikár! 55
*Tri lipe 57
Življenje ni praznik 59
Velikonočna 59
O nevíhti 62
Tí veselo poj 62
Izgubljeni raj 63
*Kmetski híši 64
Svetíšče 65
Srcé siróta 66
*Veseli pastir 67

	Stran
Nazaj v planínski raj!	68
*Hajdukova oporóka	69
Pastír	71
*Biser. (Odlomek)	73
Nevesti	75
*Z grobóv. I., II., III., IV., V., VI.	77
*Rabeljsko jezero. (Po národni pripovedki)	81
*Samostanski vratar	86
Za dom med bojni grom!	87
Naš čolnič otmimo!	88
Uzori	90
*Oj z Bogom, ti planínski svet!	91
Moj črni plašč	92
V gaji	93
Pač videl zvezd sem brez števila	93
Bratje, v kôlo se vstopimo!	94
Pri mrtvaškem sprevodu	94
*Nevesta	95
Pozabljenim	98
*Po bítvi	99
Rómarica	100
Čas	101
Znamenje	102
*Oljki	103
Mojim slavilcem	107
Na življenja cesti	108
*Predsmrtnice. Uvod	109
Tone solnce, tone	110
Čemu mi na grob kamenit spomenik?	110
»Kje skoplješ si grob?«	111
Divna noč	112
*Spovednici	113
Ne tožim!	115
Slovó od Rifenberga	115
Dražba	116
*Vojaci na poti	119
Selítev	120
Primula	120
Naš národni dom. (Zedinjena Slovenija)	121
Bratom Čehom o prihodu na Slovensko	122
Ah, prišla je znova v deželo pomlád	123
Moj vrt z zelenjem ograjen. I., II.	124
Moje gósli	125
Slovó in naročílo. (Ig. Gruntarju)	126
Grobni spomenik prijatelju. (Iv. N. Strésu)	126
Jurčiču v spomin	127
Vrlemu možu. (Andr. Jekšetu)	128
Andreju Einspielerju o zlati maši dne 21. avgusta 1887. leta	130
Lovorika na grob možu. (Fran Erjavcu v spomin)	131
Prijatelju Andreju Kraglju	134
Presvetlemu in premilostnemu gosp. dr. Frančišku Sedeju, knezu in nadškofu goriškemu o posvečenju in umeščenju 25. marca 1906	135
*Odlomek iz Joba	137
Pesnikov lastnoročni rokopis	140